

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی

دانشکده علوم انسانی
گروه حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
رشته حقوق خصوصی

عنوان:

مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق

استاد راهنما:

دکتر محمود اکبری

استاد مشاور:

دکتر میثم خزایی

نگارنده:

سجاد حمیدوند

اسفندماه ۱۴۰۲

باسمه تعالی

شماره: ۱۳/۱۳۰
تاریخ: ۱۳۰۳/۲/۱۱

دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (ره)
معاونت آموزشی - حوزه تحصیلات تکمیلی
دانشکده اسلامیات

صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

با تاییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عج)، جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد
خانم/ آقای: سجاد حمیدوند رشته: حقوق گرایش: فقه و مبانی حقوق نوبت روزانه/ شبانه: روزانه با شماره
دانشجویی: ۹۹۱۱۸۱۲۱۰۳

تحت عنوان: مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق

در روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۸ با حضور هیات داوران، در دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (ره) برگزار شد.
تاریخ های مهم:

تاریخ تصویب پروپوزال:	۱۴۰۱/۱۲/۸	تاریخ همانند جویی پروپوزال:	۱۴۰۱/۱۲/۱۳
تاریخ ثبت پروپوزال در ایرانداک:	۱۴۰۲/۲/۱۲	تاریخ همانند جویی نهایی رساله:	۱۴۰۲/۱۱/۴

توجه: این تاریخ باید حداقل یک هفته قبل از روز دفاع از رساله باشد.

نوع پایان نامه	☐ کاربردی ☐ توسعه ای ☒ بنیادی
----------------	---

بدین وسیله، ارزشیابی نهایی پایان نامه به شرح ذیل اعلام می گردد.

□ قبول با نمره: ۱۸.۲۵ به حروف: هجده و یکم بیستم درصد

اعضای هیات داوران ^۱	مرتبه دانشگاهی	امضا	اعضای هیات داوران	مرتبه دانشگاهی	امضا
استاد راهنما: دکتر محمود اکبری	استادیار		داور ۱: دکتر محمدحسن سیادت	استادیار	
استاد مشاور ۱: دکتر میثم خزایی	دانشیار		داور ۲: دکتر جواد ریاحی	استادیار	
نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه: دکتر محمدحسن سیادت	استادیار		ریاست دانشکده: دکتر ناصر پورحسن	دانشیار	

□ دفاع مجدد □ مردود

درجه ارزشیابی پایان نامه به شرح زیر است:

نمره از ۱۹ تا ۲۰	نمره از ۱۸ تا ۱۷/۹۹	نمره از ۱۶ تا ۱۷/۹۹	نمره از ۱۴ تا ۱۵/۹۹	نمره کمتر از ۱۴
عالی	بسیار خوب	خوب	قابل قبول	غیر قابل قبول

دکتر محمد کشفی

معاون پژوهش و فناوری دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (ره)

^۱ در صورتی که استادان راهنما و مشاور عضو هیات علمی دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (ره) نباشند، لازم است تصویری از آخرین حکم کارگزینی بر اساس تاریخ تصویب پروپوزال ضمیمه صورت جلسه دفاع گردد.

تعهدنامه

عنوان پایان نامه: مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق

اینجانب سجاد حمیدوند کاظمی دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته حقوق گرایش حقوق خصوصی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی (ره) تحت راهنمایی دکتر محمود اکبری متعهد می شوم:

- نتایج ارائه شده در این پایان نامه حاصل مطالعات علمی و عملی اینجانب بوده، مسئولیت صحت و اصالت مطالب مندرج را به طور کامل بر عهده می گیرم.
- در خصوص استفاده از نتایج پژوهش های محققان دیگر به مرجع موردنظر استناد شده است.
- مطالب مندرج در این پایان نامه را اینجانب یا فرد دیگری به منظور اخذ هیچ نوع مدرک یا امتیازی تاکنون به هیچ مرجعی تسلیم نکرده است.
- کلیه حقوق معنوی این اثر به دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی (ره) تعلق دارد. مقالات مستخرج از پایان نامه، ذیل نام دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی (ره) به چاپ خواهد رسید.
- حقوق معنوی تمام افرادی که در به دست آمدن نتایج اصلی پایان نامه تأثیرگذار بوده اند در مقالات مستخرج از رساله رعایت خواهد شد.

تاریخ ۱۴۰۳/۸/۲۵

نام و امضاء دانشجو

سجاد حمیدوند

مالکیت نتایج و حق نشر

- ❖ کلیه حقوق معنوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، برنامه های رایانه ای، نرم افزارها و تجهیزات ساخته شده) به دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی (ره) تعلق دارد و بدون اخذ اجازه کتبی از دانشگاه قابل واگذاری به شخص ثالث نیست.
- ❖ استفاده از اطلاعات و نتایج این پایان نامه بدون ذکر مرجع مجاز نیست.

تشکر و قدردانی

نخستین سپاس و ستایش از آن خداوندی است که بنده کوچکش را در دریای بیکران اندیشه، قطره‌ای ساخت تا وسعت آن را از دریچه اندیشه‌های ناب آموزگارانی بزرگ به تماشا نشیند؛ لذا اکنون که در سایه‌سار بنده‌نوازی‌هایش پایان‌نامه حاضر به انجام رسیده است، بر خود لازم می‌دانم تا مراتب سپاس را از بزرگوارانی به جا آورم که اگر دست یاریگرشان نبود، هرگز این پایان‌نامه به انجام نمی‌رسید.

ابتدا از زحمات بی‌دریغ استاد راهنما خود؛ جناب آقای دکتر محمود اکبری و استاد مشاور؛ جناب آقای دکتر میثم خزایی

صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنم که قطعاً بدون راهنمایی‌های ارزنده اساتید محترم، این مجموعه به انجام نمی‌رسید.

و سپاس آخر را به مهربان‌ترین همراهان زندگیم، به پدر و مادر تقدیم می‌کنم که حضورشان در فضای زندگیم مصداق بی‌ریای سخاوت بوده است.

چکیده

دین مبین اسلام در مورد تشکیل نهاد مقدس خانواده و تنظیم روابط اعضای خانواده و از طرف دیگر جلوگیری از فروپاشی آن تأکیدات فراوانی دارد به همین جهت مذاق شارع در زمینه طلاق، توصیه به تداوم زندگی و اجتناب از طلاق است. هدف این تحقیق بررسی مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق است روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است و با استفاده از روش کتابخانه‌ای، اطلاعات جمع‌آوری گردید. نتایج بررسی‌ها نشان داده است که طلاق در مباحث فقهی و قانونی کشور ما به‌عنوان یکی از مباحث مهم حقوق خانواده مطرح است در مباحث فقهی طلاق به چند دسته تقسیم شده است که این تقسیم‌بندی در قوانین مدنی نیز عیناً تکرار شده است. مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق براین مبنا قرار گرفته است که طلاق اگرچه حلال است؛ ولی به‌عنوان امر مبغوض شناخته شده است روایات وارده نشان می‌دهد طلاق در نزد خداوند مبغوض و نکوهیده است. اگر روایاتی زیادی مبنی بر حلال بودن طلاق نبود، از برخی از این روایات حتی حرمت طلاق هم استفاده می‌شد. به‌رحال آنچه که از روح این روایات به ذهن متبادر می‌شود ممانعت و مخالفت با طلاق است. به‌عبارت دیگر تا جایی که امکان دارد نباید طلاق جاری شود. اما در صورت لزوم و وجود عسر و حرج در زندگی زناشویی، حاکم می‌تواند حکم طلاق را صادر کند؛ بنابراین در زمان بروز مشکلات خانوادگی، اولین گام سازش بین زوجین است؛ چون مذاق شریعت با سازش و تفاهم سازگار است و در گام دوم و در صورت به نتیجه نرسیدن سازش بین طرفین، مسئله طلاق مطرح می‌شود به همین جهت سعی شارع بر این است که تازمانی که امکان سازش وجود دارد طلاق صورت نگیرد.

واژگان کلیدی: مذاق و مقصد شریعت، طلاق. فلسفه حکم.

فهرست مطالب

عنوان صفحه

مقدمه	۱
۱- بیان مساله	۲
۲- اهمیت تحقیق	۴
۳- پیشینه موضوع	۴
۴- اهداف تحقیق	۶
الف- هدف کلی	۶
ب- اهداف جزئی	۶
۵- سؤال های تحقیق	۶
الف- سؤال اصلی:	۶
ب- سؤال های فرعی:	۷
۶- فرضیه های تحقیق	۷
الف- فرضیه اصلی	۷
ب- فرضیه های فرعی	۷
۷- روش تحقیق	۷
۸- نوآوری پژوهش	۸
۹- ساماندهی تحقیق	۸
فصل اول	۹
مفاهیم و تاریخچه	۹

۱-۱-مبحث اول - مفهوم ازدواج و طلاق.....	۱۰
۱-۱-۱-گفتار اول - تعریف ازدواج.....	۱۰
۱-۱-۲-گفتار دوم-مفهوم طلاق.....	۱۱
۱-۱-۲-۱-بند اول - معنای لغوی طلاق.....	۱۱
۱-۱-۲-۲-بند دوم - معنای اصطلاحی طلاق.....	۱۲
۱-۱-۲-۳-بند سوم - انواع طلاق.....	۱۳
۱-۱-۲-۴-گفتار دوم - آمار و علل طلاق.....	۱۵
۱-۱-۲-۱-۱-بند اول - آمار طلاق.....	۱۵
۱-۱-۲-۲-۱-بند دوم - عوامل طلاق.....	۱۶
۱-۱-۳-گفتار سوم - اشکال طلاق در اسلام.....	۱۹
۱-۱-۳-۱-بند اول - طلاق براساس درخواست مرد.....	۱۹
۱-۱-۳-۲-بند دوم - طلاق حسب تقاضای زن.....	۲۰
۱-۱-۳-۱-۱-بند سوم - طلاق حسب توافق زن و مرد.....	۲۳
فصل دوم.....	۲۵
مبانی تحقیق.....	۲۵
۱-۲-مبحث اول- طلاق در فقه امامیه.....	۲۶
۱-۱-۲-گفتار اول- آیات مرتبط با طلاق.....	۲۶
۱-۱-۲-۱-بند اول - آیات.....	۲۶
۱-۱-۲-۲-بند دوم- روایات.....	۳۱
۱-۱-۲-۲-گفتار دوم - مبنای تفاوت گذاری طلاق در فقه اسلامی.....	۳۲

۲-۲-مبحث دوم- مبانی مذاق شناسی احکام (مقاصد شریعت).....	۳۳
۲-۲-۱-گفتار اول - فلسفه حکم.....	۳۳
۲-۲-۲-گفتار دوم - مقاصد شریعت.....	۳۵
۲-۲-۳-گفتار سوم - مصالح حکم.....	۴۱
۲-۲-۴-گفتار چهارم - مذاق و روح حکم.....	۴۱
۲-۲-۵-گفتار پنجم - مناط حکم.....	۴۳
۲-۲-۶-گفتار ششم - حکمت حکم.....	۴۴
۲-۲-۷-گفتار هفتم - علت حکم.....	۴۵
۲-۲-۸-گفتار هشتم - کشف یقینی.....	۴۶
۲-۲-۹-گفتار نهم - کشف ظنی.....	۴۶
۲-۲-۱۰-گفتار دهم - قیاس.....	۴۷
۲-۲-۱۱-گفتار یازدهم - علل الشرایع.....	۴۸
۲-۲-۱۲-گفتار دوازدهم - مصالح مرسله دیدگاه اهل سنت و شیعه.....	۴۹
فصل سوم.....	۵۲
اهداف و مذاق شارع در طلاق.....	۵۲
۳-۱-مبحث اول: اهداف و مذاق شارع در طلاق.....	۵۳
۳-۱-۱-گفتار اول - فلسفه حکم طلاق.....	۵۳
۳-۱-۲-گفتار دوم - اهداف شارع در طلاق.....	۵۳
۳-۱-۳-گفتار سوم - مقاصد شریعت در زمینه طلاق.....	۵۷
۳-۱-۴-گفتار چهارم - مذاق شارع در طلاق.....	۶۱

۶۴	۳-۱-۵- گفتار پنجم - مصالح حکم طلاق
۶۵	۳-۱-۶- گفتار ششم - علل شرایع طلاق
۶۶	۳-۱-۷- گفتار هفتم - مصالح مرسله
۷۰	 نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۷۳	 فهرست منابع

مقدمه

دستیابی به مذاق شرع بیش از هر چیز به تمرین و تسلط کافی بر مبانی و احکام شریعت نیاز دارد؛ به خصوص اینکه در فقه اسلامی احکام در قالب آیات و روایات، اجماعات و قضاوت‌ها با بیان‌های مختلف آمده است، مهم‌تر اینکه زبان شریعت، زبان قوانین نیست؛ یعنی به شکل دستور و ماده‌قانونی نیامده؛ بلکه در جریان رخداد‌های پیش‌آمده محاوره و گفت‌وگو، سؤال و جواب، تبلیغ و تربیت و اخلاق و حقوق، خداشناسی و معادگرایی درهم آمیخته است. درواقع احکام اسلامی برگرفته از آیات قرآنی، روایات و سنت است که از ترکیب این سه منبع می‌تواند دستورات دقیق استخراج کرد. به همین خاطر ادعای مذاق شریعت بیش از همه چیز به ممارست و عجزین‌شدن با معارف و حوزه‌های مختلف شریعت نیاز دارد. بااین‌حال می‌توان از مواردی که از آن به مذاق شریعت تشبیه شده است، نکاتی برداشت کرد. این موارد در حقیقت گزارشی است از آنچه در کلمات فقیهان آمده است. درواقع در فقه اسلامی، الگوهای رفتاری تعریف شده است که این الگوها به‌نوعی مذاق شریعت در زمینه رفتارهای عبادی و اجتماعی مسلمانان است و فقیه باید با ترکیب این الگوها، دستورات دینی را صادر کند.

یکی از راه‌هایی که از آن مذاق شریعت استفاده شده، شیوه اولویت است. مثلاً برای زعامت دینی عقل و عدالت و علم شرط است. این شرایط در ادله فقهی در باب قضاوت گفته شده است، ولی با توجه به اینکه رهبری دینی نسبت به قضاوت اهمیت بیشتری دارد، این شرایط در رهبر دینی هم در ابتدا و هم در ادامه وجود دارد. به عبارت دیگر همانطور که قاضی باید عدالت داشته باشد رهبر که مقام بالاتری است باید از عدالت و انصاف برخوردار باشد.

یا از مذاق شارع به دست می‌آید که وظیفه شایسته زنان حجاب و پوشش و تصدی امور خانه و عدم مداخله در اموری است که منافای با آن باشد و روشن است که مجتهد به حسب عادت خود را در معرض رجوع و سؤال قرارداد است، زیرا اینها اقتضای ریاست مسلمین است. حال آنکه شارع به اینکه زن، خود را در معرض این امور قرار دهد، راضی نیست. همان‌طور که می‌دانیم در باره زنان روایاتی وارد شده است که دلالت بر رجحان امور خانه و شوهرداری می‌کند. همچنین در پاره‌ای دیگر از روایات وجوب وظایف و تکالیفی که مستلزم

مشارکت عمومی است، از عهده زنان برداشته شده است، مثل وجوب شرکت در نماز جمعه و مانند اینها. حال ممکن است فقیه با کنار هم گذاشتن این احکام اخلاقی و فقهی و حقوقی به این نتیجه برسد که احکام دیگری که مستلزم مشارکت عمومی و در معرض قرار گرفتن زن است، از دوش زن برداشته شده است.

البته فقها در صدور فتوا علاوه بر درک مذاق شریعت، باید شرایط زمانی و مکانی را نیز در نظر بگیرند و با تطبیق روایات با شرایط اجتماعی، فتوا صادر نماید؛ چون گاهی در متون فقهی سخن از مذاق شرع گفته شده است که به نظر می‌رسد ریشه در مباحث عرفی، انسان‌شناختی و جامعه‌شناختی دارد. برای نمونه می‌توان به نسب ناشی از زنا اشاره کرد از مذاق شرع می‌توان دریافت که حرمت نکاح و وطی تابع نسب عرفی (و نه شرعی) است.

۱- بیان مساله

از دیدگاه آموزه‌های اسلامی نهاد خانواده اهمیت ویژه‌ای دارد و از مهم‌ترین کارکردهای ازدواج، ایجاد امنیت روحی و روانی در میان زن و مرد است. بخاطر همین علت قانونگذار سعی کرده است با تشویق زوجین به ادامه زندگی و نادیده‌انگاشتن اختلافات جزئی، مانع طلاق شود. با وجود این، گاهی اوقات وقوع طلاق گرچه مبعوض‌ترین حلال‌ها نزد خداست، تنها راه‌حل مشکل می‌باشد، در این ارتباط فقهاء طلاق را به طور مطلق از اختیارات مرد می‌دانند بدون این که نیاز به اثبات موجب یا موجبات خاصی باشد.

گرچه قانون‌گذار، اختیار طلاق را با مرد می‌داند؛ ولی به این معنا نیست که او حق زندگی زناشویی را با هر شیوه نامناسبی در پیش گیرد و زن مجبور به تحمل باشد، لذا لازم است که زنان با اختیاراتی که در فقه برای احقاق حقشان پیش‌بینی شده است، آگاه باشند تا بدین طریق جلوی سوءاستفاده مردان گرفته شود.

در قانون اساسی و دیگر اسناد بالادستی از جمله قوانین کیفری سعی بر پیشگیری از طلاق است؛ اما تحولات قوانین و مقررات طلاق نشان داده است که در جهت رسیدگی سریع‌تر به پرونده‌ها، سیاست تسهیل طلاق پررنگ‌تر شده است و با بهره‌گیری از دو روش تقنینی و قراردادی سعی در آسان‌سازی طلاق و مختومه شدن

پرونده‌ها می‌شود. قانونگذار سعی کرده است در چندسال گذشته همسر (زوجه) آسان‌تر از گذشته طلاق بگیرد و به طور قراردادی، شرایطی فراهم شده است که زوج به همسرش وکالت در طلاق بدهد و این امر جریان طلاق را تسریع می‌بخشد. (هدایت نیا، ۱۳۹۴: ص. ۵۳)

طلاق با اراده‌ی مرد از قواعد پذیرفته شده در حقوق اسلام است. روایت مشهور نبوی (ص) «الطلاق بید من اخذ بالساق» مستمسک آزادی مردان در طلاق همسر و تجدید فراش بوده است. لیکن، همیشه این ایراد بوده و هست اگر ازدواج یک عقد و تأسیس حقوقی دوجانبه است. (صانعی، ۱۳۸۶: ص. ۱۳۸) چرا مرد از اختیار بی‌قید در گسستن چنین رابطه‌ی دوجانبه برخوردار باشد و چرا زن از چنین اختیاری برخوردار نباشد؟ البته، در برابر نظریه مشهور مبنی بر جواز و حلیت طلاق، برخی فقها اصل را بر ممنوعیت طلاق نهاده و معتقدند باتوجه به روایات متعددی که طلاق را تقبیح می‌کند و براساس آیات قرآن مانند ۳۵ و ۱۲۸ سوره مبارک نساء، اگر مرد بدون عذر موجه زن خود را طلاق دهد نکوهش شده است. چنانکه در این زمینه غزالی می‌گوید: در صورتی مرد می‌تواند زن خود را طلاق دهد که موجب آزار ناروا نباشد و آزار نیز در صورت وقوع جنایت روا است و یا اینکه ضروری باشد یوسف القرضاوی از علمای اهل سنت نیز براین عقیده است. (القرضاوی، ۱۴۰۹: ص. ۳۲۰) لیکن غالب فقها به استناد آیه اول سوره طلاق و روایت مشهور «طلاق به دست کسی است که عقد به دست اوست» و نیز سیره مسلمانان، حکم به جواز طلاق داده‌اند و صرفاً طلاق غیرموجه را مکروه و مبغوض دانسته‌اند. (عابدینی، امینی، ۱۴۰۰: ص. ۲۲۰)

اسلام شرایط و موانع و مقرراتی را برای طلاق قرار داده است که طبعاً موجب تأخیر طلاق و انصراف مرد از طلاق می‌گردد. درحالی‌که اسلام طلاق را عملی بسیار مبغوض و منفور معرفی کرده است.

برخی از فقها از جمله امامیه و ظاهریه، اراده معنای طلاق را نیز شرط لازم برای وقوع طلاق دانسته و اصل تقسیم‌بندی طلاق به صریح و کنایه را مردود می‌دانند. بیشتر علمای اهل سنت بین طلاق صریح و با کنایه فرق گذاشتند و برای طلاق صریح برای وقوع طلاق، اراده معنا را شرط نمی‌دانند. همچنین در زمینه وقوع یا عدم وقوع برخی مصادیق طلاق بین علما اختلاف نظر وجود دارد. (مرتضوی، ۱۳۹۷: ص. ۱۲)

باتوجه به مباحث فوق در این تحقیق در صدد بررسی مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق هستیم و این سؤال مطرح می‌شود مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق چیست؟

۲- اهمیت تحقیق

امروزه طلاق به عنوان یک آسیب اجتماعی محسوب می‌شود که لازم است تمهیداتی جهت پیشگیری از آن در جامعه اعمال شود تا آمار آن به حداقل برسد. به نظر می‌رسد طلاق امری ناگزیر در جامعه امروز است؛ اما در بیشتر موارد جدایی زن و شوهر ناشی از سوءظن و بدبینی بی‌مورد، حسادت بیش از حد زن و شوهر، پرخاشگری و تندخویی زن یا مرد و غرور و خودخواهی بی‌مورد، نداشتن صبر و گذشت در زندگی است. این گونه اختلاف و نداشتن مدیریت درست توسط هریک از همسران در زندگی، به مرور زمان موجب انباشت کینه و عقده‌های روانی می‌شود و نهایتاً طرفین را به طلاق قسوق می‌دهد.

از دیدگاه دین اسلام طلاق اگرچه حلال است؛ ولی مغبوض است و تاحدامکان نباید طلاق در خانواده‌ها صورت گیرد. از آنجایی نگرش‌های مذهبی در میزان طلاق تأثیر بسزایی دارد و همچنین قوانینی که نشأت گرفته از مذهب هستند می‌تواند موجب گرایش زوجین به طلاق شود و یا مانع افزایش طلاق در جامعه گردد لازم است در این زمینه تحقیقی جامعی انجام شود تا از طرف هدف و مقصد شریعت از احکام مربوط به طلاق مشخص گردد و از طرف دیگر ماهیت طلاق در قوانین و شریعت روشن شود.

۳- پیشینه موضوع

شارون شن هاو^۱ (۲۰۲۰) مقاله‌ای با عنوان قوانین دین، حقوق خانواده و حقوق بشر زنان به نگارش درآورد. از نظر محقق امروزه کشورهای که درجات متنوعی از قوانین دینی بخشی از سیستم حقوقی آنها می‌باشد، ازدواج و طلاق در بیشتر جوامع برگرفته از دین است و علت آن این است که ازدواج و طلاق در یک زندگی روزمره و عملی، شکل عبادی و تشریفاتی دارد؛ از این رو در کشورهایی مانند ایران، حقوق و تعهدات طرفین در زمان زناشویی و طلاق بر مبنای دین اسلام بنا شده است.

^۱ Sharon Shen Hao

مژده (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان چرایی حق طلاق مردان در اسلام انجام داد از نظر نگارنده در فقه و حقوق ایران، حق طلاق از اختیارات شوهر است و این امر زمینه بحث و جدلهایی را فراهم کرده است. دین اسلام باتوجه به طبیعت و فطرت زن و مرد و نحوه ارتباط آنها و پیوند زناشویی بین آنها، حق طلاق را به مرد داده است؛ اما اختیار مطلق حق طلاق برای مردان امکان سوءاستفاده را برای آنها فراهم می کند. در مباحث فقهی به این نکته اشاره شده است که اگر حق طلاق در اختیار مرد است؛ ولی این امر نباید زمینه ظلم به زن را فراهم نماید.

عبدلی (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان بررسی احکام، ماهیت و آثار طلاق به عوض از منظر فقه امامیه، عامه و حقوق ایران انجام داد. براساس نظرات محقق، برخلاف نظر تعدادی از فقها، طلاق به عوض با خلع و مبارات همسانی ندارد، و اگر فرض کنیم دوگانه هستند اینگونه طلاق درست نیست چون برخلاف شریعت اسلامی است و ماده ۱۰ قانون مدنی نیز در این زمینه پاسخگو نیست و نمی توان به آن استناد کرد، بنابراین طلاق به عوض که براساس نظریه شهید ثانی است با نظر نگارنده هم سان نیست.

حیدری تیا، شکاری (۱۳۹۵) مقاله ای با عنوان بررسی طلاق در مذاهب و ادیان الهی به نگارش درآوردند. از نظر محققین. اسلام طلاق را به عنوان آخرین راه حل دانسته و آن را مکروه می داند فقط در موارد سخت و اضطرار جایز می داند. طلاق در اسلام و دیگر ادیان مانند یهود - مسیحیت و زرتشت با مسائلی نظیر حقوق زوجین و موجبات طلاق قوانین ویژه ای برای خود دارند. در این مقاله سعی شده است به بررسی طلاق در مکاتب الهی و جایگاه و ارزش طلاق در آنها پرداخته شود.

ظهوریان احمدی (۱۳۹۴) مقاله ای با عنوان راهکارهای فقهی کاهش طلاق انجام داد. از نظر محقق، اسلام برای استحکام خانواده راهکارهایی را در نظر گرفته است که مهم ترین آنها عبارتند از: ۱- قبل از ازدواج دقت کند تا همسر مناسب انتخاب کند ۲- بعد از ازدواج با انجام وظایف درست زناشویی و پیروی از توصیه های اخلاقی پایه ها ی زندگی را تقویت کند ۳- در صورت اختلاف از داوران دلسوز برلی سازش و حل مشکل استفاده نماید ۴- از اقوام کمک بگیرد تا تلاش شود خانواده از هم نپاشد ۵- حتی پس از طلاق نیز اسلام، پیش بینی کرده است تا امکان برگشت طرفین به زندگی خانوادگی باشند مانند سکونت در منزل شوهر تا پایان عده می تواند در کاهش طلاق مؤثر باشد.

سادات طباطبایی فاطمه (۱۳۹۴) تحقیقی با عنوان تبیین طلاق قضایی در فقه اسلام و حقوق موضوعه انجام داد مهم‌ترین نتایج تحقیق این است که طلاق طبق شریعت اسلام از اختیارات مرد است ولی زن نیز در صورت وجود شرایط سختی و تنگدستی می‌تواند درخواست طلاق بدهد و دادگاه هم در صورتی که دلایل را برای صدور حکم طلاق کافی بداند اقدام به حکم طلاق (طلاق قضایی) خواهد نمود؛ بنابراین طلاق امری ضروری در همه جوامع از جمله جوامع اسلامی است تنها می‌توان با برطرف کردن مشکلات اقتصادی و فرهنگی از میزان طلاق کاست.

معیرمحمدی (۱۳۹۳) تحقیقی با عنوان بررسی تحلیلی فتاوی فقها در طلاق واجب انجام داد از نظر محقق تقسیم طلاق به احکام خمسہ تکلیفیه، یکی از دسته بندی‌هایی است که در احکام فقهی کمتر مورد بحث قرار گرفته است در حالی که این دسته بندی می‌تواند بسیاری از نارسایی‌های حقوقی ما را حل نماید. امروز زنان طبق قوانین فعلی حق طلاق ندارند و در صورت داشتن حق طلاق با شرایط سختی مواجه هستند در حالی که با بررسی نظرات فقها می‌توان امکان طلاق آسان را برای زنان همچون طلاق قضایی و طلاق خلع که از موارد آن محسوب می‌گردند فراهم کرد.

۴- اهداف تحقیق

الف- هدف کلی

بررسی مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق

ب- اهداف جزئی

۱- بررسی اهداف احکام شرعی در زمینه طلاق

۲- بررسی حق طلاق مردان در احکام شرعی

۵- سؤال‌های تحقیق

الف- سؤال اصلی:

مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق چیست؟

ب- سؤال‌های فرعی:

۱- اهداف احکام شرعی در زمینه طلاق چیست؟

۲- ماهیت حق طلاق مردان در احکام شرعی چیست؟

۶- فرضیه‌های تحقیق

الف- فرضیه اصلی

مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق بر این مبنا قرار گرفته است که طلاق اگرچه حلال است؛ ولی به‌عنوان امر مبعوض شناخته شده است.

ب- فرضیه‌های فرعی

- ۱- اهداف احکام شرعی در زمینه طلاق، پیشگیری از طلاق و دعوت به سازش زوجین است. درعین حال در مواردی که امکان ادامه زندگی وجود ندارد طلاق جایز شمرده شده است.
- ۲- در احکام شرعی، حق طلاق مردان به رسمیت شناخته شده است و زنان در صورت داشتن شرایط خاص مانند عسر و حرج می‌توانند تقاضای طلاق کنند.

۷- روش تحقیق

روش این تحقیق توصیفی- تحلیلی و از نظر هدف، بنیادی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات، توصیفی و مبتنی بر شیوه کتابخانه‌ای است که از منابع مدون مشتمل بر مجموعه قوانین ایران، کتب، رساله‌ها، مقالات، جزوات و سایت‌ها و استفاده از منابع اینترنتی و تجزیه و تحلیل نظرات صاحبان اندیشه استفاده خواهد شد که پس از گردآوری مطالب موردنظر به تطبیق، تلفیق، تجزیه و تحلیل این موارد پرداخته شده است.

در تدوین فرضیه‌ها و جمع‌آوری ادبیات موضوع علاوه بر روش کتابخانه‌ای از روش نوین فضای مجازی (کتابخانه‌های دیجیتالی، بانک‌های اطلاعاتی و اینترنتی و سایت‌های معتبر حقوقی) نیز به کار گرفته شده است.

۸- نوآوری پژوهش

اگر چه در زمینه طلاق تاکنون چندین تحقیق انجام شده است؛ اما در خصوص مذاق و مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق کمتر بحث و بررسی شده است و این تحقیق از این جهت، پژوهش نو محسوب می‌شود.

۹- ساماندهی تحقیق

این پژوهش در ۵ فصل به رشته تحریر درآمده.

ابتدا کلیات تحقیق شامل بیان مسئله، اهداف، اهمیت، سؤالات و فرضیه‌های پژوهش اشاره شده است همچنین روش تحقیق نیز در این فصل مشخص گردید.

فصل اول به مفاهیم تحقیق پرداخته است.

فصل دوم به طلاق در فقه و قوانین ایران پرداخته است.

فصل سوم مقصد شریعت در احکام مربوط به طلاق مورد بررسی قرار گرفته است.

در فصل چهارم نتیجه‌گیری و پیشنهادات مربوطه ارائه شده است. در نتیجه‌گیری نتایج فرضیه‌ها مورد

بررسی قرار می‌گیرد و پیشنهاد در دو بخش پژوهش و کاربردی ارائه شده است

فصل اول

مفاهیم و تاریخچه